

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid sit substantia, seu in quo consistat ratio formalis ejus
constitutiva?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

illam qua dico quod accidentia etiam possint poni in concreto.

VIII. **Opponitur** Autoritas tam Scoti q.

15. univ. ubi dicitur *concreta accidentia non esse in genere, nisi redutive loquendo simpliciter*: tum Aristotelis 3. Top. cap. 1. ubi ait, *Iustitiam, & non iustum esse in predicamento*, ergo accidentia non ponuntur in concreto in predicamentis. Attamen ad utramque autoritatem R. quod Scotus & Aristoteles, vel loquantur de concreto pro aggregato ex subiecto & accidente, vel quod non sit in predicamento nisi ratione forme significatæ, & quia coordinatio concretorum pendet à coordinatione formarum, sicut universaliter verum est denominativa pendere à formis denominantibus.

IX. **Arguitur** Etiam contra positionem in abstracto. Accidentia debent poni eodem

modo in predicamento, quo respiciunt substantiam, sed substantiam respiciunt in concreto & non in abstracto, ergo in predicamento non ponuntur in abstracto. R. concessa mi, negando ma. quia quomocunque exprimentur accidentia, propria passio ipsorum est aptitudo, seu naturalis exigentia ad respiciendam substantiam tanquam illud à quo dependant in esse & conservari, naturaliter loquendo tamen absolute possent accidentia conservari sine subiecto, ut patet de accidentibus Eucharisticis.

Instatur: Accidentia in abstracto sunt incompleta, ergo nequeunt sic poni in predicamento. R. negando ant. quia non predicantur ut pars essentialis, vel integralis Physica, imò si essent talia in abstracto essent talia, ut patet de differentis quomodocunque exprimentur.

DISPUTATIO II. DE PRÆDICAMENTO SUBSTANTIÆ.

Descendo post examinationem predicamentorum in communi ad examinanda eadem in particulari, inter que tum ob perfectionem, tum quia ceterorum basis est & fundamentum primum locum occupat sibi substantia, unde post Aristotelem etiam de ea hic agam, & examinabo tam essentiam ejus, quam divisiones & proprietates, unde sit

QUÆSTIO I.

Quid sit Substantia, seu in quo consistat ratio ejus formalis constitutiva?

VIII. *Substantia*

Substantia non modò apud sacros & profanos Scriptores, verum etiam apud Philosophos variè accipitur, nam primò accipitur pro aliquo rei fundamento, sic D. Paulus in Epistola ad Hebræos cap. 11. dicit: quòd fides sit *substantia sperandarum rerum, argumentum non apparentium*. Et similiter Luca 16. accipitur pro possessione, divitiis & bonis fortunæ, nam loco citato habetur sic: *da mihi portionem substantiæ quæ me contingit*, quod etiam in vulgari sermone est frequentissimum. Apud Aristotelem lib. de mundo invenitur etiam quòd substantiam accipiat pro rebus, quæ non in apparentia, sed in rei veritate sunt, sic dicit quòd eorum quæ certantur in aère partim specietenus esse, partim substantiam habere, Apud Philosophos verò ordinariè accipitur pro natura & essentia alicujus rei, sic dicit D. Augustinus lib. 2. de Moribus Manich. cap. 2. *Nulla natura malum, si quod contranaturam est id erit malum: & cap. 8. Nulla substantia est mala*. Sed hæc acceptio non est ad propositum præsens, quia sic comprehendit etiam accidentia, quæ veram naturam veramq; habent essentiam, in proposito autem naturam substantiæ inquiri prout contradistinguitur ab accidente, ut opposita juxta se posita magis elucescant, nam etiam de accidente in sublequente agam disputatione. Qualiter autem explicari possit quomodo distinguatur multi variant, mihi videtur tamen optimus iste esse modus, quod quemadmodum rationes formales distinguendi DEUM à creatura sunt esse à se &

esse ab alio, sic rationes formales distinguendi substantiam ab accidente sunt esse per se & esse in alio. Esse autem in alio intelligo ens aliquod aptum natum existere in altero, quod dupliciter contingere potest, vel tanquam in subiecto informationis, & sic sunt formæ substantiales informantes in materia veluti in subiecto & anima rationalis in corpore humano & in hoc sensu accidentia non sunt in alio, quia non sunt in alio tanquam formæ informantes materiam primam, per se & substantialiter unum per se constituentes. Secundò ergo sumitur pro subiecto inhænsionis, & sic sunt omnia accidentia in subiectis suis, sive illa sint materialia, sive spiritualia cum quibus non faciunt unum per se, & hoc vel actualiter, sic est albedo & dulcedo in lacte, vel aptitudinaliter sicuti sunt accidentia Eucharistica, quæ licet actu non sint in subiecto suæ ultimato actu, sunt tamen aptitudine, ex eo quòd connaturaliter putant illi in esse nisi per divinam impedirentur potentiam. E contra verò non esse in alio potest iterum tripliciter sumi & intelligi, primò negativè prout dicit illam duplicem negationem essendi in alio scilicet actualiter, vel aptitudinaliter, veluti in subiecto inhænsionis & si sic sumatur potest appellari propria passio negativa substantiæ: secundò pro ineptitudine positiva ad inhærendum alteri & sic est aliquis respectus aptitudinalis quo substantia est apta nata per se stare sine dependentia actuali, vel aptitudinali ad aliud, tanquam ad subiectum inhænsionis: tertio denique pro perfectitate quæ est ratio formalis constitutiva substantiæ & distinctiva ipsius ab omni alio, & de hac perfectitate, seu per se statione quaeritur in quaestione, an sit ratio formalis

F. Amandi Hermann Logica.

malis constitutiva substantiæ? secundo an sit quid positivum, vel solum aliquid negativum? ubi diversimodè sentiunt Auctores; Communior tamen est sententia post Scotum 1. d. 3. q. 3. D. Thomam 1. contra Gentes cap. 25. cum qua

II.
Describitur
Substantia.

Dico 1. *Substantia est ens per se, seu perfectas est ratio formalis constitutiva substantiæ.* Hæc est communior Scotistarum & etiam D. Augustini cap. 9. *Cat. Substantia dicitur, proprie dicta quæ neg. in subiecto est, neg. de subiecto significatur ut hic homo, hic equus.*

Probatur primò. Illud est ratio formalis constitutiva alicujus quod per se constituit ipsum in esse talis, & distinguit ipsum ab omni alio quod non est tale, sed ens per se, seu perfectas constituit substantiam in esse substantiæ, & distinguit ipsam ab omni alio, ergò perfectas erit ratio formalis constitutiva substantiæ; major est certa, probatur minor. Quia nihil est sic per se nisi sola substantia, & quælibet substantia est sic per se, ergò: probatur ant. quia si esset aliquid, maxime accidens, sed hoc non est: quia hujus ratio est esse in alia prout supra explicui, ergò.

Probatur secundò à paritate. Sicut se habet accidens absolutum ad respectivum, ita se habet substantia ad accidens, sed accidens absolutum est ens ad se, seu non dicit respectum ad aliud, sed simpliciter manet in se sistens, ergò substantia erit ens per se existens, seu nullum dicens respectum & ordinem ad aliud, & consequenter perfectas erit formalis ratio constitutiva substantiæ.

III.

Arguitur: Forma substantialis vera est substantia, sed forma substantialis non est ens per se existens, ergò male dicitur substantiam esse ens per se, seu perfectatam esse rationem formalem ejus: probatur minor, forma substantialis dependet ab alio veluti à subiecto, ergò forma substantialis non est ens per se; probatur ant. quia forma substantialis dependet à materia, tam bene sicut accidens à subiecto, ergò, probatur ant. quia sicut accidens non potest existere naturaliter sine subiecto, ita nec potest formaliter naturaliter existere sine materia, ergò. R. negando mi. cujus probationis ant. distinguo, forma substantialis dependet ab alio veluti à subiecto cum quo faciat unum per se, concedo ant. cum quo faciat unum per accidens nego ant. & consequentiam. Accidens itaque non facit cum subiecto unum per se, sed præsupponit semper illud jam factum.

Instatur: Facere unum per se non est ratio distinguendi & differendi essendi modi in alio, ergò impertinenter adfertur, consequenter nulla solutio. R. dist. ant. Facere unum per se non est ratio distinguendi & differencia essendi in alio sub expressa ratione essentiarum transeat, ant. Facere unum per se &c. in quantum exiit facere unum per se sequitur alius modus existendi, nego ant. & consequentiam. Modus autem iste resultans est eò quòd ex forma & materia resultat quoddam compositum substantiale, quod nullo modo est, vel esse potest in alio: unde forma sicut ex se non est completa

substantia, ita etiam non habet statim completum essendi modum per se, sed habet tamen jam inchoatum, quia una cum materia in composito completur.

Urgetur. Compositum accidentale etiam sic se habet, ergò nulla solutio, probatur ant. quia sic lignum nullo modo esse in alio veluti in subiecto, ita etiam lignum album nullo modo potest esse in alio, ergò compositum accidentale etiam sic se habet. R. dist. ant. Compositum accidentale etiam sic se habet ratione formæ accidentalis, nego ant. ratione formæ substantialis concedo ant. & consequentiam, unde quando lignum album non potest esse in alio veluti in subiecto, hoc oritur ex forma substantiali, quod inde patet, nam etià superficies alba est compositum ex forma accidentali & subiecto, & tamen non est subsistens per se, sed necessario exigit esse in alio, hinc negari potest absolute antecedens Ursonis. Verumtamen adhuc contra conclusionem potest argui, quòd non conveniat soli substantiæ, sed etiam accidenti, quare.

Arguitur secundò. Nulla quidditas & essentia alicujus rei potest convenire alteri rei, sed esse per se convenit alteri, ergò esse per se non est ratio constitutiva substantiæ: probatur mi. quia convenit accidentibus, ergò, probatur, accidentia possunt per se existere ut patet de accidentibus Eucharisticis, ubi qualitates sunt sine ultimo subiecto, quantitas verò sine omni profus, ergo. R. concedo ma. negando minorem cum ant. probat. cujus probationem distinguo, accidentia possunt per se existere & stare ex sua vi nego ant. vi & virtute alienà concedo ant. Itaq; Accidentia Eucharistica non existunt & per se stant suà virtute & vi, sed vi alienà nempe DEI virtute, quia ea efficienter manent & supplet defectum subiecti.

Dico 2. *Perfectas non consistit in duplici negatione actuali & aptitudinali inherencia in alio, sed est simpliciter aliquid positivum.* Hæc est etiam communis Scotistarum contra Soncinam 5. Met. q. 14.

Probatur Conclusio. Ex Doct. 2. d. 3. q. 2. §. contra ista. Nihil simpliciter repugnat alicui enti per solam negationem, sed esse in alio simpliciter repugnat substantiæ, ergò non per negationem, probatur ma. negatio hincibilitatis in homine non fundatur in aliquo negativo, neque negatio rationalitatis in brutò, sed simpliciter in aliquo positivo.

Probatur secundò. Nihil potest esse simul alicujus rei essentia & proprietas, sed negatio essendi in alio est proprietas substantiæ, ergò non potest esse ejus essentia.

Dices. Non possumus explicare substantiam nisi per ordinem ad negationem essendi in alio, ergò ratio perfectatis substantiæ formaliter consistit in illa duplici negatione. R. negando consequentiam. Quia multa non possumus explicare nisi per alia, que tamen nullo modo sunt de ejus essentia: sic non possumus explicare relationem nisi per ordinem ad extre-

ma, causam per ordinem ad effectum, potentiam per ordinem ad obiectum, ubi tamen extrema non sunt essentia relationis, effectus quoque non est essentia causae, nec obiectum est essentia potentiae.

DICO 3. *Perseitas etiam non consistit in re-*

secundu aptitudinali ad quem sequitur negatio essendi in alio. Probatur. Quia sicut nihil positivum vere constituitur per aliquid negativum, ita nihil absolutum per aliquid respectivum, sed ille respectus aptitudinalis est merum quid relativum, ergo non poterit in illo consistere ratio substantiae & perseitatis. Hinc dicendum quod illa aptitudo ad existendum sine dependentia ad aliud emanet à perseitate veluti à radice.

QUAESTIO II.

Quod nam sit supremum genus in Pradicatione Substantiae.

Quoniam Substantia prout contradi-

tingitur ab accidente trifariam sumi potest; Primò prout comprehendit omne illud, quod per se & à se existit & nulli alteri inheret, nec acti, nec aptitudine & sic comprehendit tam Deum, quam substantias creatas, tam simplices quam compositas, tam completas quam incompletas; & hoc modo accepta substantia dicitur à subsistendo & non à substando, quia Deus super omnia benedictus substantiarum substantia est, & tamen nulli rei subsistat minus alicui accidenti. Secundò modo accipitur pro omni eo quod per se non tamen à se existit, & sic comprehendit substantias creatas tantum, sive illae complete fuerint, sive partes integrales, vel essentielles &c. & dicitur talis non solum à subsistendo, sed etiam à substando, quia omnis substantia creata subsistere potest accidentibus. Tertio strictissime accipitur prout comprehendit omne ens creatum in se & per se existens, intelligendo per se illud quòd non solum excludit inhaerentiam, sed etiam esse in alio ut pars in comparte, vel ut pars in toto & in hoc sensu comprehendit tam substantias simplices quam compositas. Ex his itaque tribus accipiendi modis substantiae queritur quanam substantia, seu in quanam acceptione substantia constituat supremam genus substantiae, seu primi pradicamenti. Circa quam materiam quintuplex est sententia. Prima sententia est Gregorii Major. Marfilii Bonetti Averse & Nominalium, qui constituunt supremum genus pradicamenti substantiae in prima acceptione utpote qui omnes affirmant Deum in largiori acceptione posse esse in pradicamento substantiae. Secunda sententia est Ammonii, Simplicii, Boethii & plurimorum Graecorum qui substantiam in secunda acceptione pro supremo genere statuunt, & consequenter asserunt non modo partes substantiales, vel integrales in pradicamento ponunt, sed etiam omnes differentias essentielles in eo collocant. Tertia sententia est Plotini, Alberti, Aegyptii Honorati qui asserunt solum substantiam corpoream supremum genus. Quarta sententia est Nyphi, Averroes, Gandavenfis qui substantiam corpoream cor-

ruptibilem pro supremo genere collocant, ut non modò angelos cum priori sententia, verum etiam caelos à pradicamento substantiae excludant. Quinta denique est communissima sententia quae substantiam completam finitam, realem, sive illa sit spiritualis, sive materialis, prout sumitur in tertia acceptione, pro supremo genere constituit, & haec sententia est Scoti Scotistarum D. Thomae & Thomistarum communiter. Quia tamen hi authores non distinguunt de directa & indirecta positione, seu prout aliqua directè & aliqua reductivè in pradicamento aliquo constituuntur, idèd fortè medià incedam vià. Interim.

DICO I. *Substantia in primo accipiendi modo ex pra allegatis non constituit supremum genus pradicamenti substantiae.* Haec sententia non modò in Scholis realibus communis, verum etiam est clara & expressa meo D. Augustini lib. 4. Confessio. cap. 16. ubi sic ait: *Et satis aperte mihi videbantur loquentes de substantiis sicuti est homo, & quae in illis essent, sicuti est figura hominis, qualis sit, & statura quot pedum sit: & cognatio cuius frater sit; aut ubi sit constitutus; aut quando natus; aut ster, an sedeat, an calcet, vel armatus sit, aut aliquid faciat, aut aliquid pariat, & quaecumque in his novem generibus quorum exempli gratia quaedam posui, vel in ipso substantiae genere innumerabilia reperiuntur; Quid mihi hoc proderat quando & oberat cum etiam te Deus meus mirabiliter simplicem, atque incommunicabilem illi decem pradicamentis putans quidquid esset omnino comprehensum, sic intelligere conarer quasi & tu subjectum esses tuae magnitudinis aut pulchritudinis, aut illa essent in te quasi subjecto sicut in corpore cum tua magnitudo & tua pulchritudo sis tu ipse, corpus autem non eo sit magnum quo corpus est, quia etsi minus magnum & minus pulchrum esset, nihilominus corpus esset, falsitas enim erat quam de te cogitabam non veritas & signum miseriae meae, non firmamenta beatitudinis tuae. Insuper enim & ita fiebat in me, ut terra spinas & tribulos pareret mihi & cum labore perventrem ad panem meum.* In quibus verbis expressè D. Augustinus asserit Deum super omnia benedictum non contineri in pradicamento allegatis rationibus, quia quidquid in pradicamento collocatur, vel est subjectum accidentium, vel ipsum accidens. Deus verò propter suam summam simplicitatem & immutabilitatem non potest substare accidentibus. Item lib. 7. de Trinit. cap. 5. ut eum refert Scotus 1. d. 8. q. 3. 8. Tene opinionem meam mediam, ubi expressè dicit Augustinus: *Manifestum est Deum abusive vocari substantiam, supra quae verba explicant qualiter nam convincat, sic loquitur, Haec ratio sic tenet (intellige eò quod Deus non possit substare accidentibus) Non intelligit quod ratio substantiae sit substare accidentibus, sed ut substantia est genus, est limitata, omnia autem substantia limitata est capax accidentis, ergo substantia quaecumque est in genere potest substare alicui accidenti, Deus autem non, ergo.* Augustino concordat Mellissus, Bernardus qui semper & ubiq; immutabilitatem DEI summè concelebrat, & omnem ab eo excludit imperfectionem qualis est substare accidentibus. Unum locum Eius quo nobis specialius favet adduco Sermo 6. in Cant. Cant. Ubi postquam Sermonè quinto egisset

II. In prima acceptione non constituit hoc pradicamentum.

